

DANSK SOCIOLOGI - Nr. 1/12. årg. 2001

ISSN 0905-5908

Indhold

Redaktorens forord side 4

Artikler

Søren Christensen og Ann Westenholtz: *Institutionalisering af medarbejdervalgte i danske virksomhedsbestyrelser og den sociale konstruktion af bestyrelsen som praktisk strategisk aktør* side 7

Kim Klarskov Jeppesen: *Postmoderne regnskaber?* side 29

Gunnar Lind Haase Svendsen: *Hvad er social kapital?* side 49

Peter Gundelach: *National identitet i en globaliseringstid* side 63

Abstracts side 81

Kronik

Lars Bo Kaspersen: *Globalskabens årti?* side 83

Review-essay

Anni Greve: *Émile Durkheim* side 89

Modtagne bøger side 96

Anmeldelser

Søren Barlebo Wenneberg: *Socialkonstruktivisme - positioner, problemer perspektiver* (Michael Hviid Jacobsen) side 98

Anders Mathiesen: *Uddannelsernes sociologi* (Heine Andersen) side 100

Eva Gullov: *Betydningsdannelse blandt børn* (Trine Agervig Jensen) side 102

Elizabeth Wright and Edmond Wright:
*The *di*nk Reader* (Carsten Bagge Laustsen) side 104

Ulrich Beck: *Freiheit oder Kapitalismus. Gesellschaft neu denken.*
Ulrich Beck im Gespräch mit Johannes Willms (Klaus Rasborg) side 106

Pierre Bourdieu: *Contre-feux 2* (Manni Crone) side 109

Birgitte Rahbek: *En stat for enhver pris.*
Konflikten i Mellemøsten (Connie Carøe Christiansen) side 110

Flemming Røgilds: *Charlie Nielsens rejse - Vandringer i multikulturelle landskaber* (Kathrine Scheel) side 113

Kunstnerpræsentation side 118

Redaktørens forord

Som det fremgik af redaktionens beretning til den just afholdte generalforsamling i Dansk Sociologforening er *Dansk Sociologi* inde i en positiv udvikling. Antallet af læsere er voksende, økonomien er god og tilgangen af artikler, kommentarer og anmeldelser er støt stigende. Det er således med vind i ryggen, at redaktionen lægger ud med en ny årgang af tidskriftet. En anden positiv tendens for *Dansk Sociologi* er en øget interesse blandt andre faggrupper for at komme i dialog med sociologien med at skrive i tidskriftet. Hvad angår dette nummer, har vi artikler af antropologer og økonomer - selv sagt ud over artiklerne skrevet af sociologer.

I dette nummers første artikel *Institutionalisering af medarbejdervalgte i danske virksomhedsbestyrelser og den sociale konstruktion af bestyrelsen som strategisk aktør* analyserer Søren Christensen og Ann Westenholz for det første baggrunden for, at det var Folketinget og ikke arbejdsmarkedets parter, som traf beslutningen om medarbejderes ret til at være repræsenteret i virksomhedsbestyrelser. Kampen om indførelsen af industrielt demokrati blev i følge forfatterne tabt af arbejdsmarkedets partere. Det blev i stedet Folketinget, som fastsatte vilkårene for medarbej-

dernes deltagelse i virksomhedernes bestyrelsesarbejde. Det skete i overraskende stor enighed mellem de centrale politiske aktører, idet hverken venstre - eller højrefløj kunne argumentere imod en demokratisering af arbejdslivet, som på det tidspunkt, da loven blev vedtaget - 1973 - var sket i flere af vore nabolande. Det andet spørgsmål, som tages op i artiklen, er implementeringen af loven om medarbejdervalgte repræsentanter i virksomhedsbestyrelser. Her viser Christensen og Westenholz' analyse at de borgerlige partiers frygt for, at medarbejderrepræsentanter ville gøre bestyrelserne ineffektive, var ubegrundet. De indvalgte medarbejdere blev hurtigt skolet ind i et virksomhedsstrategisk perspektiv, og deres arbejde i bestyrelserne er i stadig højere grad blevet professionaliseret uden, at de dog i følge forfatterne har mistet interesseperspektivet i forhold til de medarbejdere som de er valgt af. Artiklen giver med baggrund i den ny-institutionelle organisationsteori et detaljeret og komplekst billede af beslutningsprocessen omkring loven om medarbejderrepræsentanter såvel som dens implementering i virksomhederne.

I artiklen *Postmoderne regnskaber?* analyserer Kim Klarskov Jeppesen den mo-

derne virksomhed fra et andet udgangspunkt; nemlig regnskabets betydning for virksomheden i dagens postmoderne samfund. Traditionelt har virksomhedens regnskab været opfattet som en objektiv repræsentation af virkeligheden, men er det også tilfældet i dagens samfund? I artiklen argumenteres der for, at regnskabet i det postmoderne samfund skal ses som en social konstruktion, hvor værdisættelsen af virksomhedens aktiver har et subjektivt præg. Med udgangspunkt i et socialkonstruktivistisk analyseperspektiv beskriver Klarskov Jeppesen, hvordan regnskabet er blevet en social manifestation af immaterielle aktiver så som goodwill, forskning og viden snarere end af objektive materielle værdier. Regnskabet er blevet en central del af virksomhedernes markedsinformation i forhold til forbrugere af firmaets produkter såvel som firmaets investorer. Denne udvikling kan vi for det første iagttages i form af de nye alternative regnskabsformer så som sociale regnskaber eller miljøregnskaber. For det andet og endnu mere markant kommer regnskabets social konstruktion til udtryk gennem de senere års først enorme kursstigninger og dernæst lige så voldsomme kursfald på aktier i IT-virksomheder. Både stigninger og fald i disse virksomheders aktiver var helt og holdent baseret på subjektivt fastsatte immaterielle værdier, som altså viste sig ikke at have en fysisk manifestation med deraf følgende kursfald.

Hvad skaber social sammenhængskraft og integration i det moderne netværksbaserede samfund er temaet for den tredje artikel i dette nummer. I artiklen *Hvad er social kapital?* redegør Gunnar Lind Haase Svendsen for dette begreb, dets udvikling og centrale betydning for både sociologer og politologer i forståelsen af social integration og solidaritet i dagens samfund. Gunnar Svendsen påviser, hvordan begrebet har sine rødder i

Durkheims og Webers analyser af økonomiske transaktioners moralske karakter og i bl. a. Simmels analyser af gensidighedsrelationer. Begrebet har fået sin nuværende centrale position i den tværvideenskabelige forskning af det moderne samfund gennem flere betydelige samfundsforskeres arbejdere. Inden for sociologien er det først og fremmest sket gennem Bourdieus udvikling af den menneskeligt investerede kapitalers forskellige former og Colemans forsøg på med begrebet at forene sociologi og økonomi. Inden for politologien er det Putnams anvendelse af begrebet som udgør det helt centrale bidrag til forskningen omkring demokratisk deltagelse og social integration. I artiklen sammenfatter Gunnar Svendsen diskussionen af de forskellige anvendelser af begrebet social kapital med at antyde udviklingen af en social kapitalisme, hvor fokus i langt højere grad end i dagens moderne kapitalistiske samfund ligger på netværksbaserede sociale relationer og en bæredygtig social og økonomisk udvikling.

I dette nummers sidste artikel *National identitet i en globaliseringstid* behandler Peter Gundelach et yderst aktuelt emne. Han viser i artiklen, at danskernes nationale identitet og stolthed over at være danske har været stigende gennem de seneste to til tre årtier, og at denne stolthed er stærkest blandt lavt uddannede samt at der er flere, der siger de stolte ved at være danske, jo længere væk vi kommer fra storbyen. Det samme mønster finder vi i andre lande, men Danmark skiller sig markant ud fra disse lande - Holland, Norge, Sverige og Østrig - i graden af national stolthed. Gundelach konkluderer således, at danskerne synes at være en af de mest nationalt chauvinistiske befolkninger i Europa, og at forsøgene på at skabe en europæisk identitet i EU kun har haft meget ringe effekt på danskernes vurderinger. Denne markante

nationale stolthed kan være en væsentlig underliggende årsag til, at den danske befolkning også synes at være mere fremmedfjendtlig end de befolkninger, som vi gerne vil sammenligne os med - svenskere og nordmænd. Et faktum vi endnu en gang er blevet gjort opmærksom på gennem den stærkt omdiskuterede rapport fra Europarådet om danskernes holdning til indvandrere og flytninge.

Globaliseringen, indholdet af dette tilsyneladende altomfattende begreb, og dens konsekvenser er temaet for kronikken i dette nummer af *Dansk Sociologi*. Lars Bo Kaspersen gennemgår i kronikken, hvor upræcist og ahistorisk begrebet anvendes, og at der i et historisk perspektiv næppe er tale om nogen markant tendens mod globalisering, hvis man ser på den økonomiske og politiske udvikling. De områder, hvor internationaliseringen nok har slået mest markant igen-

nem, synes at være hvad angår spredningen af information, mens økonomien stadig er regionaliseret, og politikken i endnu højere grad er og bliver et nationalstatsligt anliggende.

Anmeldelsessektionen indeholder som vanligt en række spændende anmeldelser af centrale sociologiske værker samt et længere review-essay af Anni Greve om Durkheim's aktualitet i anledning af nyoversættelsen af to af Durkheims centrale værker *Om den sociale arbejdsdeling* og *Den sociologiske metodes regler*.

Med denne oversigt over indholdet i dette nummer af *Dansk Sociologi* ønskes læseren rigtig god læselyst - og husk at anbefale tidsskriftet både til dine kollegaer og venner og ikke mindst til dit nærmeste lokalbibliotek.

Thomas P. Boje